

vali). Nálezací soud nabude znalosti d-ých p-ů a tudíž i možnosti užiti jich jako důkazů buď nepřímou čtením protokolu o jejich ohledání nebo přímým pozorováním vlastními smysly (ohledáním).

Zabavené d. p. zůstanou v držení soudu zpravidla až do ukončení trestního řízení (§ 367, 428). Nemají-li býti prohlášeny propadlými, vrátí se osobě, již byly odňaty, po případě poškozenému. O ukládání d-ých p-ů, které mohou míti obecný význam pro studium kriminalistiky a kriminologie, v kriminalistickém museu viz výnosy min. sprav. č. 3/1924 a č. 9/1927 Věst.

Obdobné předpisy obsaženy jsou též v uherském trestním řádě zák. čl. XXXIII/1896 uh. (§ 169, 183 zabavení a uschování, § 170 ediční povinnost, § 173, 174, 176 prohlédání domu a osoby, § 136, 213, 310 agnoskování a § 187, 488 vydání) a ve vojenském trestním řádě zák. č. 131/1912 ř. z. (§ 148 odnětí a uschování, § 226 ediční povinnost, § 230, 231 prohlédání domu, § 163, 197, 289 agnoskování, § 404—407, 432 vydání).

Zásadně nemůže se zříci těchto věcných průvodů a prostředků k jich opatření žádné řízení spočívající na zásadě zjištění materiální pravdy a tudíž také ne trestní řízení správní. Positivní ustanovení o tom nalézáme v nař. uh. č. 65000/1909 vn. (§ 83, 84, 86, 87, 252—255, 270) a také zákon o organizaci politické správy č. 125/1927 Sb. obsahuje v čl. 10. ustanovení o tom, že k zabezpečení účelu řízení může správní úřad naříditi zabavení nebo jiné zajištění předmětů, jichž je potřeba k vedení důkazu.

O d-ých p-ech jednájí veškeré komentáře a systémy procesního práva trestního. Uvedeny buďtež zejména Dr. F. Storch: „Řízení trestní rakouské“, díl II., 1897; Dr. J. Glaser: „Handbuch des Strafprozesses“, I, 1883; Dr. E. Lohsing: „Österreichisches Strafprozeßrecht“, 1920.

Otto Scholz.

Domácká práce.

I. Pojem. II. Hospodářské postavení d-é p. III. Sociální postavení d-é p. IV. P. d. a živnosti. Literatura.

I. Pojem d-é p. V právním a národohospodářském smyslu rozumíme p-í d-ou pouze takovou práci, která se vykonává nikoli pro vlastní potřebu pracovníka nebo jeho rodiny, nýbrž pro odbyt na trhu nebo na objednávku třetí osobou, ale zase nikoli

pro vlastní potřebu objednatele. Práce doma pořízená a objednaná pro vlastní potřebu tohoto jest prací živnostenskou, zpravidla řemeslnou. P. d. řádu živnostenskému nepodléhá (čl. V, lit. e, ř. ž., § 251, lit. e, ř. ž. slov.).

Pro obor práva živnostenského stanovena byla definice práce (průmyslu) domácké výnosem ministerstva obchodu 16. IX. 1883, č. 26701. (M a n z: „Gewerbeordnung“, 1899, str. 27 pozn.) Všeobecně jest za průmysl domácký míti onu živnostenskou činnost výrobní, jež bývá provozována dle místních zvyků osobami v jejich bytech, ať jako zaměstnání hlavní ať jako zaměstnání vedlejší, a to takovým způsobem, že tyto osoby, pokud se výrobní činnosti nezabývají samy, nezaměstnávají při ní živnostenských pomocníků, pracovníků, pomocníků, tovaryšů, učňů, nýbrž používají spolupráce členů vlastní domácnosti. Kromě této drahé let ustálené definice pro obor práva živnostenského stanoven byl speciálními zákony pojem d-é p. pro potřeby provádění těchto zákonů. Tak zák. č. 221/1924 Sb. praví (§ 9), že pojištěním povinni a podle tohoto zákona pojištěni jsou (zejména také) domáctí dělníci, t. j. osoby, které — nejspíše živnostníky — z povolání a nikoli pouze příležitostně vykonávají živnostenské práce na zakázku jednoho nebo několika zaměstnavatelů mimo dílnu zaměstnavatele, a to i tenkrát, byla-li jim práce přidělena zprostředkovateli (skladovními mistry a pod.). V § 4 l. c. se uvádí, že nařízením může býti pojištěná povinnost pro případ nemoci rozšířena i na živnostníky, kteří se zaměstnávají domáckou p-í, i když vedle práce pro jednoho nebo několik podnikatelů pracují také pro vlastní zákazníky. Podobně vyslovuje se i zákon o úpravě pracovních a mzdových poměrů d-é p. č. 29/1920 Sb., pokládaje za domácké dělníky (§ 2, písm. a) osoby, které se zaměstnávají výrobou nebo zpracováním zboží mimo provozovnu svých zaměstnavatelů, zpravidla ve svých obydlích a neprovozují živnosti podle živnostenského řádu. V domácké p-í jsou podle uvedeného zákona kromě dělníků zúčastněny ještě: skladovní mistři (skladovní mezi-podnikatelé, štukmistři), za které se pokládají (§ 2, písm. b, cit.) živnostníci výrobních odvětví, v nichž se zboží vyrábí d-ou p-í, zabývají-li se výrobou nebo zpracováním tohoto zboží z příkazu podnikatelů na sklad; při tom nerozhoduje, dodávají-li

sami látky potřebné ke zpracování, ať úplně, ať částečně a pracují-li vedle toho též pro své zákaznictvo; dále dílenští pomocníci, t. j. živnostenská dělníci (§ 73 ř. z.), kteří jsou zaměstnání v podniku skladovních mistrů nebo podnikatelů (§ 2, písm. c, cit.), podnikatelé (výrobci, obchodníci, skladaři), t. j. osoby, které dávají vyráběti zboží skladovými mistry nebo domáckými dělníky ať přímo, ať zprostředkovateli (§ 2, písm. d, cit.) a zprostředkovatelé (faktoři), t. j. osoby, kterých podnikatelé užívají ke styku s domáckými dělníky nebo se skladovými mistry (§ 2, písm. e, cit.).

Podrobnější ustanovení o tom, koho podle zvláštních poměrů toho kterého výrobního odvětví a podle zákona č. 29/1920 Sb. jest pokládati za domáckého dělníka, za podnikatele nebo za zprostředkovatele, vydána budou nařízením (§ 3 l. c.). Posud se tak nestalo. Podotknouti dlužno, že dílenští pomocníci v š. sl. sm. jsou všichni živnostenská pomocníci a tovární dělníci, na které ovšem cit. zákon nebere zřetel.

Domáckí dělníci ve smyslu zprvu uvedeném provozují svoji výrobní činnost buď vlastními výrobními prostředky včetně i vlastními hmotami anebo prostředky ty (nářadí, stroje a p.), po případě i hmoty dodají se jim jejich zaměstnavateli. Sami dodávají buď výrobek úplně hotový, nebo jenom polovýrobek, po případě dodaný jim polotovary dohotoví v tovar úplný, schopný oběhu.

II. Hospodářské postavení d-é p. Domácký dělník má zvláštní hospodářské postavení, zcela odlišné od jiných subjektů hospodářských. Na jedné straně je tu sice nezávislost na nezbytném osobním styku pracovníka s podnikatelem nebo jeho zástupcem, pokud se týče s jeho výrobními prostředky, zejména místnostmi dílenskými, než na straně druhé poukázán bývá domácký pracovník pokud jde o odbyť svého výrobku právě na tohoto obchodníka, zprostředkovatele. Je-li tomu tak při odbytu výrobku hotového, je tomu tak tím spíše u polotovaru. V tomto směru bývá domácký dělník zpravidla v úzkém styku s továrnou (manifaktura), která polotovary dodává, přijímajíc tovar buď hotový nebo v dalším stadiu d-ou p-í zušlechťený (ruční tkalcovství, běličství, barvení; broušení skla; rukavičkářství a p.). Tato částečná samostatnost a na druhé straně i částečná nesamostatnost dochází výrazu v podstatě p. d-é, jejíž definice jest, jak

uvedeno, dosti labilní. Domácký dělník pracuje pod vlastní střechou, na vlastní vrub, zpravidla z vlastních surovin a vlastním nářadím; někdy má na vůli odbyti svůj výrobek, kde a jak mu libo, není vázán na dobu pracovní, někdy ani na termín dodávky (na př. výroba hraček, krajkářství, paličkování, vyšívání a p.). Nesamostatným stává se domácký dělník již tím, že nemaje s dostatek kapitálu, aby si nakoupil suroviny nebo nákladnějších třeba ručních strojů, jest odkázán na prostředníka, jenž mu surovinu dodává pokud se týče stroje zapůjčí. Tím jest omezen ve volbě způsobu odbytu vyrobeného zboží. Stejně tomu tak, když po domácku dohotoví se polotovar prostředníkem dodaný (broušení skla) nebo kde po domácku zhotovený polotovar musí býti prostředníkem dodán, aby byl schopen odbytu. Často domácký dělník naprosto osamostatnělý ve výrobě jest nucen hledati odbyť prostředníkem, nemaje možnosti, aby sám kupce vyhledal, poněvadž místní odbyť jest příliš nepatrný, ba namnoze i roven nule (výroba dřevěnek, košťat, hračkářského zboží). Vyšší stupeň prostředníka jeví se při exportu (zboží jablonecké, pasířství). Větší menší hospodářská závislost domáckého dělníka na osobách třetích může se vyskytovat u jedné a téže kategorie d-é p. (koupě přize u zprostředkovatele a odvádění jemu hotové práce téže váhy, sítkářství a pod. nebo koupě od obchodníka a možnost prodeje výrobku libovolné osobě třetí.

Tato hospodářská povaha domáckého dělníka bývá zhusta předmětem sporných otázek v pojištění sociálním, zejména pokud jde o pojistnou povinnost. Práce příležitostná nebo vykonávaná jako vedlejší zaměstnání nepodléhá totiž podle § 2. zák. 221/1924 Sb. pojistné povinnosti. Příležitostným zaměstnáním jest zaměstnání jen tehdy, když vzhledem k provozování pracujícího jest zjevem ojedinělým, pouze nahodilým a není vlastním obvyklým, tedy řádným zdrojem jeho výživy; vedlejším je pak zaměstnání tehdy, když dotyčná osoba má ještě jiné zaměstnání hlavní. Pravidelným zaměstnáním není vždy to zaměstnání, které by bylo hlavním pramenem výživy, ba dokonce jim vůbec nemusí býti zaměstnání výdělečné, nýbrž jest jím zaměstnání, které v celodenní činnosti té které osoby časově převažuje (Boh. 3599, 3825, 4847 a j.). Za hlavní zaměstnání považuje se zaměst-

nání nejvýše placené (§ 169, odst. 3., zák. č. 221/1924 Sb.). Než p. d. velmi zhusta se vykonává jako zaměstnání vedlejší nebo příležitostné. Vykonává-li domácký dělník p. d.-ou z povolání, jest podle § 3 l. c. povinný pojištěním. Obtíží těchto byl si vědom zák. č. 221/1924 Sb., stanoviv pro domácké dělníky mimořádný způsob pojištění (§ 248) v ten způsob, že možno nařízením stanoviti výjimky ze zákona, zejména pokud jde o přihlašování a odhlašování jich (§ 17 l. c.), o předepisování a placení pojistného, o způsobu súčtování pojistného připadajícího na zaměstnavatele a zaměstnance a o zániku pojištění. Posud nebylo toto nařízení vydáno. Než správní praxe hleděla si zde pomoci. Za součinnosti ministerstva sociální péče uzavírají nemocenské pojišťovny, příslušní zaměstnavatelé a organizace domáckých dělníků zvláštní úmluvy, podle nichž každý domácký dělník přihlašuje se k nemocenské pojišťovně, platí sám pojistný příspěvek, kdežto zaměstnavatel připlácí mu ke mzdě kvotu příspěvku naň připadající. Zaměstnavatelé jsou pak pod konvencionální pokutou povinni, býti ve styku pouze s takovým domáckým dělníkem, jenž má v ruce osvědčení, že je přihlášen k nemocenskému pojištění. Způsob tento obvyklý a opírající se i o zákonné ustanovení (dobrovolné pojištění) před 1. VII. 1924 neměl by vlastně nyní zákonné opory, než v nedostatku uvedeného nařízení i dnes posud existuje. Kdo vykonává určitou práci, tedy i p-i d.-ou, z povolání, jest quaestio facti, která potřebuje v každém případě vyšetření a rozhodnutí.

III. Sociální postavení d-é p. Vzhledem k tomu, že d. p. nepodléhá řádu živnostenskému, nejsou domáctí dělníci účastni sociální ochrany, jež jinak řád živnostenský poskytuje ostatním dělníkům, zejména dělníkům dílenským a továrním ať jinakým živnostenským pomocníkům. Vždyť vzhledem k povaze p. d-é by se takováto ochrana fakticky nedala ani prováděti, neřkuli kontrolovati. Nepodléhá proto d. p. živnostenské inspekci podle zák. č. 117/1883 ř. z., takže neutěšené otázky pracovních místností, bytů a pod., všech jinakých sociálních, právních i hospodářských poměrů domáckého dělnictva, zůstávají živnostenským dozorcům neznámy. Teprve zák. č. 29/1920 Sb. upravil pracovní a mzdové poměry v d-é p-i mezi zaměstnavateli a zaměstnanci, to jest mezi podnikateli, zprostředkovateli, skladovními mistry, dí-

lenskými pomocníky a domáckými dělníky. Podnikatelé totiž, kteří dávají vyráběti nebo zpracovávat zboží skladovními mistry nebo domáckými dělníky, byť i při tom používali zprostředkovatelů, jsou povinni hlásiti tento způsob výroby místně příslušnému živnostenskému úřadu. Tutěž povinnost mají také zprostředkovatelé a skladovní mistři, kteří zaměstnávají domácké dělníky neb dílenské pomocníky (§ 4). Všichni podnikatelé, skladovní mistři a zprostředkovatelé jsou dále povinni vésti seznam zaměstnancův a osob zprostředkujících, jimi přímo zaměstnávaných. Tento seznam musí býti veden tak, aby byl přehledný a stále se shodoval se skutečností. Seznamy dlužno na požádání předkládati živnostenskému úřadu, živnostenské zdravotní inspekci jakož i příslušným nemocenským pojišťovnám (§ 5).

Kromě vedení přehledu d-é p. jsou podnikatelé a zprostředkovatelé, kteří zadávají práci přímo skladovním mistrům nebo domáckým dělníkům, jakož i skladovní mistři, zadávající práci dělníkům dílenským anebo domáckým, povinni jim oznámiti dobu zadání a lhůtu pro odvedení práce, způsob vypočítávání mzdy a její výši, nebo cenu objednaného zboží, jaké látky a přípravy mají domáctí dělníci nebo skladovní mistři sami dodati a jak se dodané látky a přípravy zúčtují jakož i ve kterých případech jsou přípustny srážky ze mzdy a v jaké výši (§ 6). Dále kdo zadává práce přímo skladovním mistrům anebo domáckým dělníkům, musí jim dodati na své vlastní útraty dodávkovou knížku, do které musí zapisovati druh a počet kusů zadaných prací, datum zakázky a odvedení práce, ujednání a vypočítávání o výši mzdy, ujednání o zúčtování látek a příprav dodaných dělníkem nebo skladovním mistrem a vyplacenou mzdu, důvod a výši srážek. Dodávkovou knížku uschovává zaměstnanec a na požádání předloží k nahlédnutí živnostenskému úřadu, živnostenskému inspektoru nebo příslušné nemocenské pojišťovně (§ 7).

Pracovní a mzdové podmínky musejí býti ve shodě s platným řádem nebo ujednanou tarifní smlouvou. Ustanovovati totiž s právní závazností nejnižší mzdu pro domácké dělníky a dílenské pomocníky, jakož i nejnižší cenu zboží jest úkolem ústředních komisí, zřízených pro každé odvětví d-é p. ministrem sociální péče (§ 9). Podle § 9 cit. zák. zřízeny ministrem sociální péče ústřední komise d-é p. vyhláš-

kou č. 137/1921 Sb. pro výrobu textilní se dvěma podvýbory: a) tkalcovství, pletářství a stávkářství (včetně zhotovování nitěných rukavic), b) pro krajkářství, háčkování a prýmkářství, se sídlem v Praze, pro výrobu oděvu a prádla vyhl. č. 210/1921 Sb. v Praze, pro výrobu zboží sklářského vyhl. č. 283/1921 v Praze, pro výrobu zboží perletářského vyhl. č. 375/1921 Sb. v Jihlavě, ve dvou odděleních: a) perletářství a výroba kuřáckého náčiní, b) s tím související soustružnictví rohu, galalitu, umělé rohoviny atd., pro výrobu obuvi a to obuvnictví všech kategorií, papučářství, výrobu dřeváků, kožených rukavic a bičů vyhl. č. 421/1921 Sb. se sídlem v Praze.

Tento t. zv. řád d-é p. je normou pro individuální úmluvy stran, nikoli však pro tarifní smlouvy, které ujednala sdružení zaměstnavatelů a sdružení zaměstnanců výrobních oděví d-é p. o mzdách dělníků, o cenách odváděného zboží a o jiných pracovních a dodávkových podmínkách. Každá smluvní strana může však po vydání řádu, odporujícího hromadné smlouvě, vypovědět tuto na šest neděl bez ohledu na jinak smlouvenou dobu její splatnosti. Zvláštní úleva, kterou stanovil § 114 b, odst. 4, ř. ž., pro zvláštní úmluvy členů živnostenských společenstev s jejich pomocníky, neplatí pro p-i d-ou, takže tato musí vždycky řídit se dotčenými řády nebo tarifními smlouvami. Možnost takovýchto zvláštních úmluv připouštěl ještě prováděcí výnos ministerstva obchodu k § 114 b ř. ž. (č. 26/1907 ř. z.), zejména pokud šlo o oděvní konfekční v oděvnictví a obuvnictví, možnost tuto vyloučil však § 21, odst. 3, zák. č. 29/1920 Sb. — Vedle ústřední komise d-é p. zřízeny jsou ještě komise obvodní, které mají za úkol podávat příslušné návrhy ústřední komisi týkající se řádu a konati k účelu tomu potřebná šetření.

Zákonem č. 29/1920 Sb. zavedena ještě zvláštní ochranná ustanovení, která plně hovoří podstatě p. d-é shora vyličené. Domáckí dělníci nesmějí totiž kromě členů vlastní rodiny ve svých bytech nebo dílnách zaměstnávat pro sebe pomocné dělníky nebo učně (§ 30). Pro jednotlivá výrobní odvětví d-é p. mohou být vydána zvláštní ustanovení (vládním nařízením) o zařízení dílen a postupu výroby; je-li potřeba, může být zakázána domácká výroba určitého zboží neb užívání látek, když jejich zpracování domáckou výrobou ohrožuje zdraví domáckých dělníků a jejich

rodin nebo zdraví spotřebitelů výrobků. Nařízením může být stanoveno, že za šetření těchto ustanovení odpovídá podnikatel, ač zadává práci domáckým dělníkům přímo, ať nepřímo skladovními mistry nebo zprostředkovateli (§ 31).

Teprve v tomto zákoně (§ 32) jest vysloveno, že i d. p. podléhá dozoru živnostenských inspektorů. Tito vykonávají totiž dozor na pracovní poměr domáckých dělníků a na veškeré místnosti, v nichž se výrobky domáckého průmyslu zhotovují, práce zadává a odvádí.

Ochrana domáckých dělníků tímto zákonem jest zaručená jednak civilně-právním ručením, jednak zvláštní trestní sankcí. Jednání totiž, z nichž vznikají zaměstnanci (domáckému dělníkovi, dílenskému pomocníkovi a skladovnímu mistrovi) podmínky nepříznivější, než mu byly oznámeny a zapsány do dodávkové knížky (§§ 6, 7), nemají právního účinku; zaměstnanec jest oprávněn žádati od zaměstnavatele náhradu škody tím vzniklé. Poruší-li zaměstnavatel platný řád, tarifní smlouvu, smír nebo právoplatný rozhodčí nález obvodní komise tím, že stanovil mzdové, pracovní a dodávkové podmínky pro zaměstnance nepříznivější, než jak určeno uvedenými usneseními, úmluvami a nálezy, jsou poškození zaměstnanci oprávněni domáhati se náhrady škody jim vzniklé. Podnikatel (výrobce, obchodník, skladař), tedy osoba, která dává vyrábět zboží skladovními mistry nebo domáckými dělníky ať přímo nebo zprostředkovateli, ručí v tomto případě rukou společnou a nerozdílnou se zprostředkujícími osobami, jichž použil. Náhrady škody z těchto důvodů jest se domáhati žalobou u řádného soudu nejdéle do roka ode dne, kdy se poškozený při řádné pozornosti mohl dovědět o škodě; jinak se nárok promlčuje (§ 33).

Kromě toho obsahuje § 34 stanovení pokuty až do 1000 Kč resp. vězení až do jednoho měsíce na přestoupení povinného hlášení, vedení a předkládání seznamů, dodávkových knížek atd., a pokuty od 50 do 10.000 Kč resp. vězení až do tří měsíců na přestoupení řádův a tarifních smluv.

Než na druhé straně zůstává d. p. neúčastna některých základních zákonů o ochraně dělnické. Tak zákon o osmihodinné době pracovní č. 91/1918 Sb. neplatí pro d-ou p-i. Pracovati doma za účelem, aby se prodloužila pracovní doba (§ 1 c. z.), jest zakázáno nepřímým způsobem v § 2 v ten rozum, že zaměstnavateli jest zakázáno vy-

dávati zaměstnanci, který pracuje v jeho závodě p-i d-ou za uvedeným účelem. Jde zde tedy o dílenské pomocníky. Než tito mohou pracovati po pracovní době ve vlastnosti domáckých dělníků sebe déle, když ovšem jejich zaměstnavatelem (výrobcem, obchodníkem, skladařem) jest osoba rozdílná od majitele závodu, v němž pravidelně zaměstnanec pracuje v osmihodinné době pracovní.

Rovněž žena v p-i d-é nepožívá zvláštní ochrany, jakou jí poskytuje zák. č. 91/1918 Sb., který ustanovuje (§ 9), že ženy v podnicích živnostenskému řádu podrobených nebo po živnostensku provozovaných nesmějí se při práci noční zaměstnávat a že ministr sociální péče v souhlase s ministerstvy zúčastněnými označí ty druhy podniků a závodů, ve kterých se při zpracování surovin nebo látek velmi rychle se kazících připouští noční práce žen, starších osmnácti let, výjimečně a přechodně na kratší dobu, anebo když by toho vyžadovala nepřetržitá služba v podniku nebo zvláštní zřetel k veřejným zájmům a práce žen sestávala by z úkonů poměrně málo namáhavých.

Stejně je tomu tak i u dětí, které námezdně zaměstnávat zákon zakazuje, dokud neukončí povinné návštěvy školní a nedosáhly věku 14 let (§ 10 zák. č. 91/1918 Sb.). Stejně tak i § 96 b ř. ž., jenž však mluví o pravidelném živnostenském zaměstnání. Za to zákon o práci dětské č. 420/1920 Sb. připouští práci dětí před dokonáním 14. rokem při p-i d-é vůbec, s výjimkou těch zaměstnání, jež uvedena jsou ve zvláštním seznamu k uvedenému zákonu (§ 7), na př. příprava srstí a štetin na výrobu kartáčů a štetců, zpracování perleti. Jenom pokud jde o ochranná opatření v § 74, odst. 3, ř. ž. (místnosti pracovní), platí ustanovení tohoto paragrafu též i pro děti používané ku p-i d-é.

Zákon o závodních výborech č. 330/1921 Sb. vztahuje se na domácké dělnictvo tenkrát, když domácí dělníci pracují trvale pro jeden závod (§ 15 cit. zák. a § 2, lit. a, č. 29/1920 Sb.).

IV. P. d. a živnosti. Podle rozhodnutí ministerstva obchodu ze 6. VII. 1886, č. 20399 (M a n z: „Gewerbeordnung“, 1899, str. 53 pozn.) nelze p-i d-ou započítati do zaměstnání pomocnického k docílení průkazu způsobilosti.

Podle zák. č. 279/1920 Sb. o úpravě státní služby pro zvelebování živností bude poměr státní služby k mimostátní službě pro zvelebování živností a domácké výroby

upraven vládním nařízením. Posud se tak nestalo.

Péče o domácký průmysl přísluší též zemským radám živnostenským.

Literatura.

Bráf: „Studien über nordböhmisches Arbeiterverhältnisse“ (zejm. v kapitole: Jablonec n. N.; Schwiedland: „Kleingewerbe und Hausindustrie in Österreich“; týž: „Ziele und Wege einer Heimarbeitergesetzgebung“; Dr. Otokar Koutský: „Domácký průmysl ve východních Čechách“, Osvěta Lidu, sv. II.; K. Kostka: „Die Heimarbeit in der Hohlglasindustrie Nordböhmens“; Jesser: „Die Beziehungen zwischen Heimarbeit und Boden“, Praha 1907; Hugo Herz: „Die Heimarbeit und der Notstand der Heimarbeiter in der mährischen Textilindustrie“, Bericht der k. k. Gewerbeinspektion über die Heimarbeit in Österreich; Dr. J. Chylík: „O domáckém průmyslu v jihozáp. Čechách“, revue „Základ“, Plzeň 1919; Roeder: „Heimarbeit und Landwirtschaft“, Jena 1925; týž: „Heimarbeit und Vertrag in der Neuzeit“, Jena 1925.

Josef Lukáš.

Domovníci.

D. jsou osoby, které za úplatu, záležející především v poskytnutí bezplatného bytu, jsou povinny mít dohled na dům, udržovati v něm čistotu a pořádek a obstarávati jinaké práce, týkající se správy domu.

Právní poměry d-ků upraveny jsou zák. č. 82/1920 Sb.

Podle tohoto zákona, jemuž vzorem byl dolnorakouský zem. zák. č. 33/1913 z. z., jest poměr d-ka služebním poměrem samostatné povahy (dříve spatřováno v něm namnoze sloučení prvků smlouvy služební a smlouvy nájemní, srov. na př. rozhodnutí býv. nejv. soudu Gl.-U. n. ř. 5936). Není nutno, aby poměr ten byl přímo označen jako domovnícký; zákon se vztahuje i na osoby nazývané vrátnými, správci domu a pod. (§ 1, odst. 2). Naproti tomu nejsou d. po rozumu uvedeného zákona osoby, které vykonávají práce domovnícké v budovách určených výhradně průmyslovým nebo živnostenským účelům, pokud jsou také zaměstnány jako dělníci v podniku (§ 2), dále osoby, které vykonávají tyto práce v budovách určených výhradně pro veřejné úřady a ústavy, jsou-li státními nebo veřejnými zřízeními (§ 3), ani konečně služební osoby vlastníka domu, které obstarávají domovnícké práce vedle svého zaměstnání (§ 4). Ježto podstatným znakem domovníckého poměru jest poskytnutí